

När osäkerhetsfaktorerna är många: så görs det mest energieffektiva valet

Svårigheterna med att i energisammanhang göra rationella val är väl kända. Boende är sällan medvetna om alla alternativ vid valet av exempelvis uppvärmning. Därför fokuserar man ofta på ett par lösningar och ignorerar andra. Även de professionella aktörerna ställs inför ständiga val där osäkerheterna är många och utfallet långt ifrån förutsägbart. Genom att studera olika valsituationer där energifrågor varit i fokus vill forskarna bakom detta projekt samla kunskap som uppmuntrar till energieffektiva val.

Val av energilösningar - en komplicerad process

Inför sina energirelaterade val har både hyresgäster och villaägare mängder av faktorer att beakta. Man är sällan medveten om alla alternativ och klart är att mer än bara siffror spelar roll. Samtidigt finns det betydande svårigheter med att 20 år fram i tiden uppskatta bränslekostnader, räntor, skatter, tekniska innovationer och så vidare. Tidigare studier visar att boende överväger enbart

några få alternativ genom att fokusera på vissa konsekvenser och ignorera andra. Även yrkesmänniskor, som inom sina professioner väljer energilösningar för exempelvis nya bostadsområden, står inför en situation med många och komplicerade val.

Fokus på planering

I detta forskningsprojekt studeras olika valsituationer där energifrågor varit i fokus. Målet är att utveckla kunskap som bidrar till att utforma processer som uppmuntrar och gynnar energieffektiva val, både i byggprocessen och i hyresgästernas egen valprocess.

I en första delstudie har planeringsprocessen för nybyggnation av Stångåstadens hyreshus i Linköpingsstadsdelen Vallastaden följts. Genom intervjuer, dokumentstudier och

Viktiga resultat

- Att välja energilösningar är en komplicerad och mångfacetterad process för såväl hyresgäster som villaägare och, inte minst, yrkesfolk som planerar för hela hus eller bostadsområden.
- De professionella aktörernas val av energimodeller för nya hus bygger på komplexa socio-tekniska system i samspel där känslor kring yrkes stolthet, ansvar för framtida generationer och förtroende mellan ingående aktörer spelar roll.
- Energimodellering är en komplex process där olika verktyg kan ge olika resultat. Till osäkerhetsfaktorerna bidrar bland annat det faktum att det tidigt i planeringsprocessen inte säkert går att veta allt om huset.
- Boende känner ofta att de har för lite kunskap kring frågor som rör energi och energieffektivitet. Därför tenderar ansvaret för dessa frågor att skjutas över på hyresvärden.
- Att bo miljövänligt och energisnålt bedöms överlag som viktigt av de boende. Hälften av hushållen kan exempelvis tänka sig att betala extra för att få mer energisnåla vitvaror.

observationer har forskarna tagit reda på hur energi förhandlats och hanterats via beräkningar och energimodeller genom olika stadier i planeringen.

Fokus på de boende

Den andra delstudien fokuserar på de boende. Hur tänker de i praktiken kring energi i sin vardag – och vilka val de vill göra? Underlaget består av tre olika enkäter till hyresgäster i Vallastaden. Dessutom bjöds besökare vid bomässan i Vallastaden år 2017 in att via en "magnetisk vägg" delta i en undersökning om synen på sitt boende.

Även om energieffektivitet anses vara nog så viktigt konstateras det i studien att de boende är mer intresserade av

estetiska val såsom färger, material, badrumsutformning och så vidare i sina lägenheter. Åsikten är att det ligger mer på hyresvärdens ansvar att boendet är energieffektivt.

Fullständig rapport

Rapporten "Val pågår – men väljs energieffektivitet?" kan laddas ner utan kostnad på www.e2b2.se

Rapportens författare

Maria Eidenskog och Helena Karresand.

Utförare

Linköpings universitet i samverkan med AB Stångåstaden.

Samfinansiärer

AB Stångåstaden

I forskningsprogrammet E2B2 arbetar forskare och olika samhällsaktörer tillsammans för att utveckla samhällets byggande och boende och effektivisera energianvändningen. E2B2 pågår mellan åren 2013–2017 och är ett samverkansprogram mellan Energimyndigheten och IQ Samhällsbyggnad.

